

28:07/III

ЛИТЕРАТУРА
РАДА БЕОГРАДА

ИЛУСТРОВАНИ „БАЛКАН“

Број 1

Недеља, 3. Марта, 1913. год.

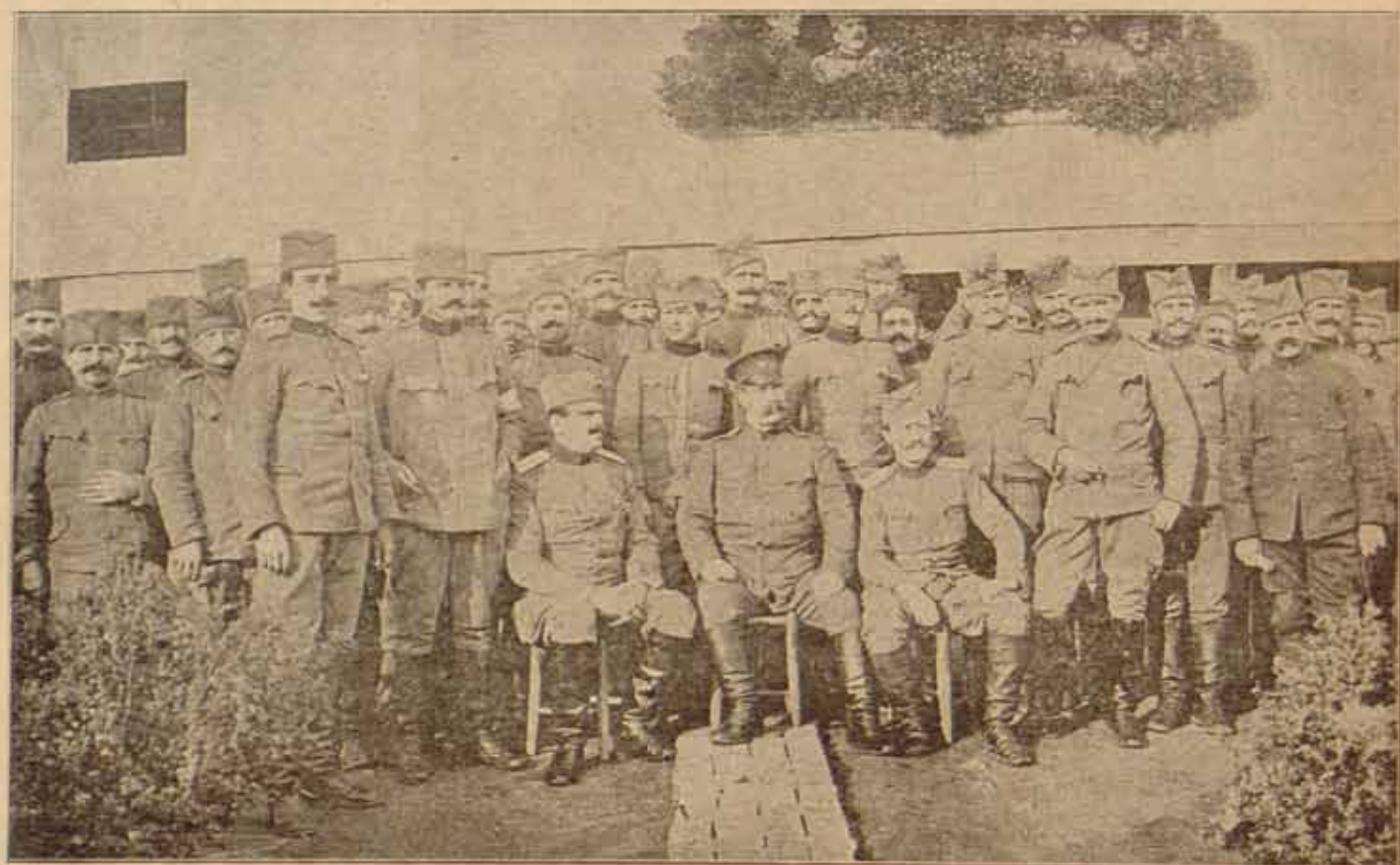
Број 10 пара



Балкански Савез. Краљ Петар, Краљ Фердинанд, Краљ Ђорђе и Краљ Никола својим владавинама обележили су прекретну тачку у историји Балканског Полуострва. Балкански Савез, који су они створили, уз припомоћ својих државника, дело је велике политичке мудрости и великог патриотизма. Оно је за пет месеци заменило једно тешко стање, које је трајало пет векова. Четири балканска краља, чије слике доносимо, задужили су своје земље и своје народе, стварајући им изгледе за једну велику и сјајну будућност. Како је дивна снага у слози!



НАШИ ОКО ЈЕДРЕНА. Официри коњичког Дивизиона Дунавске дивизије, јужно од Једрена у Пазарлији.



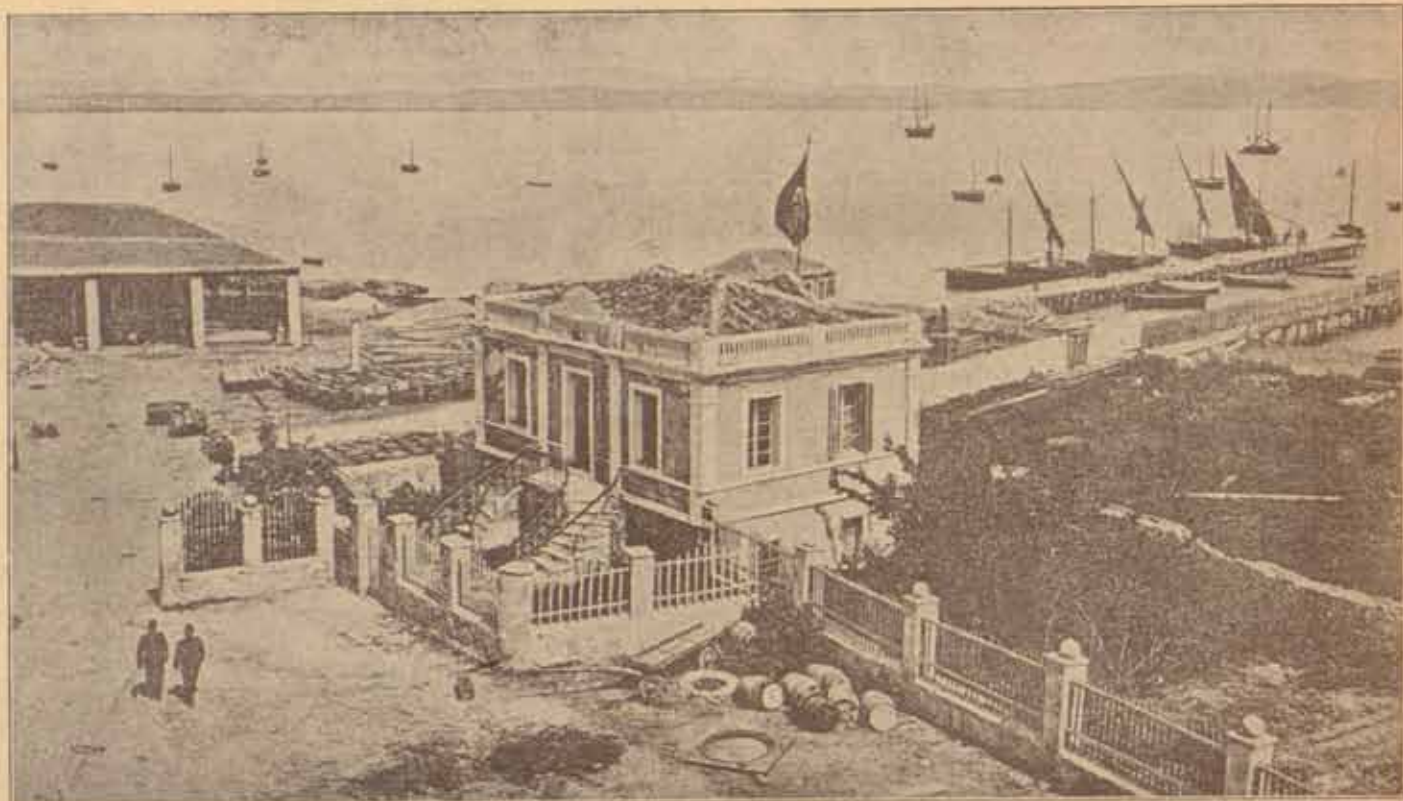
Наши око Једрена. Интендант буг. 8. тунџанске дивизије, пуковник Болчев, при смотри магацина за храну, у Пазарлији, као гост коњичког дивизиона Дунав. Дивизије II поз.



Одмор после вежбе са митраљезима



Улазак српских војника у Охрид. Ово је један од најлепших снимка наше војске на њеном победоносном походу. Она лепо показује срчаност нашега војника који овде после толиких напора и толико стотина километара хода изгледа као да је на парадном маршу.



Драч, пристаниште. Тежња српска за изласком на море испуњена је после тешких жртава, и до њега је се дошло путем, каквим ни једна војска није дошла. Драч је једно од најлепших пристаништа на албанској обали Јадранскога Мора. Сам Драч је мало место од неколико хиљада становника измешаних народности. Данас су тамо уведене српске власти, пошта, телеграф, управа пристаништа и царина. Месна војна зграда смештена је у згради у којој је раније био уџумат (зграда на пристаништу).



Скадар на Бојани. Свакоме је била драга ова стара престоница српска, а данас још дража и скупочиња, јер се искупљује месецима драгоценом српском крвљу. Скадар је играо велику улогу нарочито у историји средњег века. Дуго, опсадно стање, у коме се данас налази, понавља се раније, у историји средњег века, када су га држали Млечићи и одолевали месецима бесомучној турској навли. На слици се види више Бојне Тарабош са утврђењима, а лево Скадар.



ШИПЧАНИК (Види опис на 14 страни).



ВОЈНА РЕЗЕРВНА БОЛНИЦА у Београду са добровољном мисијом из Шведске.



СА ЈЕДРЕНА. Штаб II српске армије у Мустафа Паша.



Драгутин Ђорђевић—Цета
пешад. капетан I кл.

Међу рањеним официрима са Битоља, налазио се и г. Драгутин Ђорђевић Цета, који је отишао у рат као капетан II кл. 17. пука, а вратио се као капетан I кл.

Он је учествовао са својим пуком у биткама на Куманову, Бабунским планинама, Бакарном Гумну и у оном окршају на Битољу. Последњег дана борбе на Битољу рањен је, одакле је упућен у ваљевску болницу, где се лечио и опоравио.



СКОПЈЕ: гледано с тврђаве.



Српски херој са Куманова
пуков. Александар Глишић
командант VII пука

Са командантима, као што је био Александар Глишић, победили смо и побеђиваћемо. Био је врло спреман официр, вољен од другова и јако поштован од својих потчињених.

Ако је ко славно погинуо, то је Глишић, 10. октобра, 1912. године, на Младом Нагоричану, у тренутку кад се одлучује дан од ноћи, када је кумановска борба прошла кроз све нијансе ужаса, дошло је се до врхунца величине и страхоте, докле може да допре крајње очајање, страсти, поама и бес. Моменат је био велики, светао, историјски и тражио је скупо икупљење. И било је тако; као скупочена жртва тога дана, поред свога здробљеног 7. пука, пао је командант Глишић.

Његовом смрћу изгубили смо много, а добили смо много више. Све велике војске задивљене су, кад командант пада поред свога војника за свету ствар, за Отаџбину.

РАТ И ЗАБАВА

— Од нашег дописника —

Цариград, 20 фебр.
Преко Костанце

Цариград у колико сад губи у дину, добија у ноћи. Чим откуца десет сати ноћу у турским кућама влада мир, а дрвени капци су пажљиво спуштени. Али тако је само у Стамбулу. Пера изгледа другаче. Тада тек почне да ври. Ви врло често тамо имате балове са маскама које јуре и по улицама

узвикујући и шалећи се гласно. У тренутцима кад такав живот тече по Пери, возови са рањеницима и оболелим војницима стижу од железничке станице Сиркеџи у Стамбул, или пароброди који имају исту дужност. Врло се често дешава да кола реквирирана за пренос рањеника не могу да се размимоиђу са колима у којима се возе као манити маскирани за Перу. Ту настаје мала вика. Но све се обично свршава тиме што кочијаши реквирираних кола добију по који грош, па онда продуже да гоне коње у лењом ходу тамо где треба брзо да оду...

Према обавештењима које донос младотурски листови и Шукри паша се постарао да и опсађени у Једрену прекрате досадно време и да не мисле на рат. Он је дао одобрење да понова почне да ради кинематограф који је одмах по опсади по његовој наредби престао да ради. Истина филмова нема нових, али представа ипак траје по неколико часова и добро је посећена. Аста Нилзен и Макс Линдер постали су симпатије нарочито турских војника, и кад год могу да посете представу они одлазе у кинематограф. Преко дана док топ грми, а тешко рањени превиђају се од болова или умиру, свира војна музика најлепше маршове и труди се да свира тако јако и дуго како би погледи и уши опсађеног становништва биле одвраћене од топовских и пушчаних пуцњева са једренских бастiona.

И сам Шукри паша врло често посећује те представе са својим штабом нарочито кад опсађивачи не бомбардују утврђења.

Неко би рекао да и једно и друго, и оно у Цариграду и ово у Једрену треба да покаже неку врсту лакомислености. Но ја мислим да и једно и друго има са свим другу тежњу: да одврати пажњу света од оног што тек треба да дође. Турска влада спрема по којој противника младотурских, а ко зна шта смишља Шукри паша у Једрену?

6000 м. висине

На аероплану

Из Версаља телеграфишу да се је авијатичар Перејон, главни ваздухопловца Блеријове куће, успео се на једноме биплану на 6000 метара висине јуче у једанаест и по часова пре подне. Његово је летење трајало 1 сат и 7 минута у при-

суству контролора Жиро и Тисандија.

Авијатичар Перејон је рођен 14. јануара 1882 у Паризу. Пре њега авијатичар Голан Гарос испео се је на 5600 метара висине.



Данило Поповић

свештеник

Пред нама је слика једног младог свештеника из Ст. Србије, Данила Поповића, који је погинуо 4. октобра у окршају на Врелу.

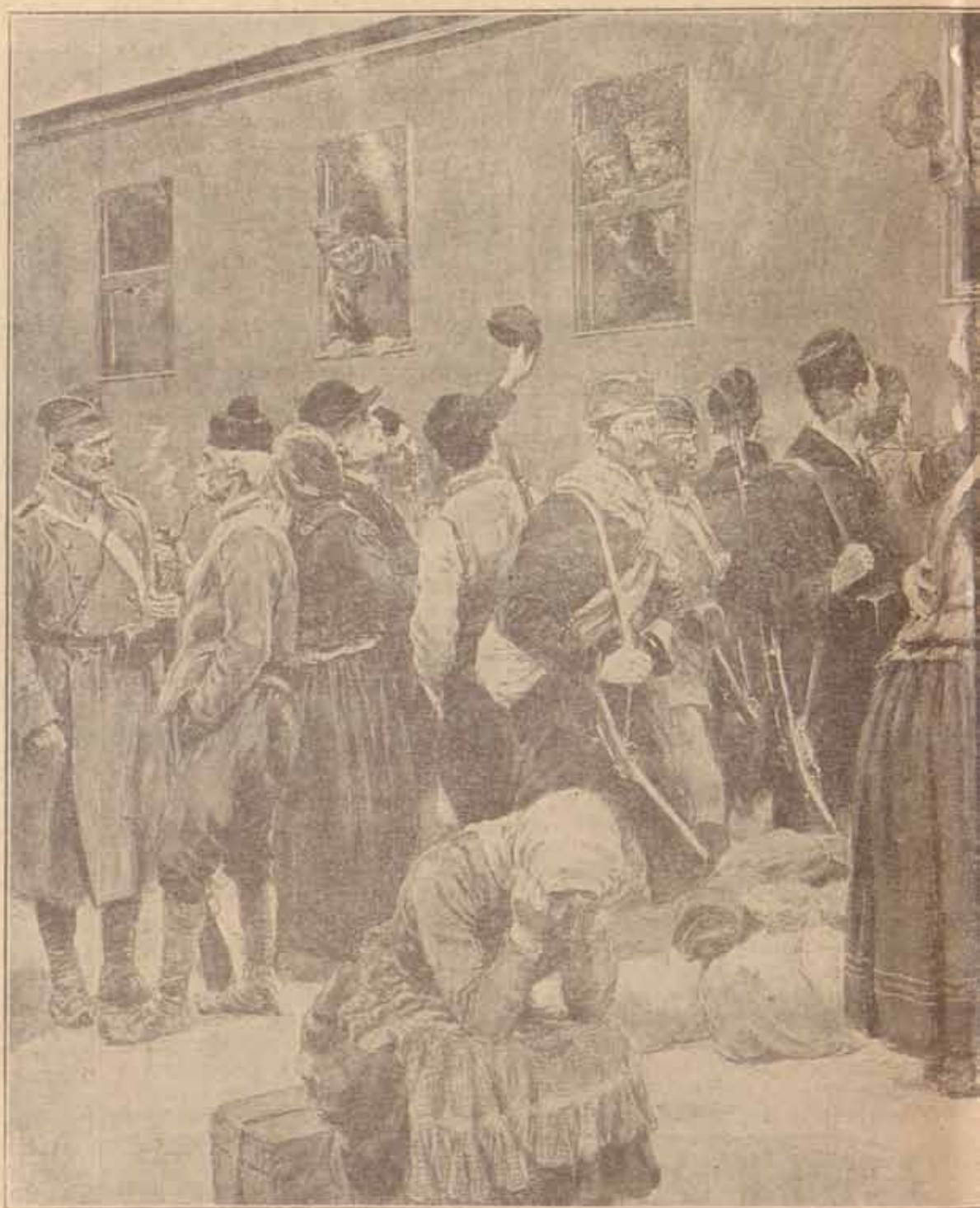
Пок. Поповић родом је из села Сочанице. Он је син угледног свештеника Симе, а свршио је са врло добрим успехом богословију у Призрену. Када је запопљен у Скопљу позову га турске власти на регрутацију, али он успе да пребегне у Србију и да се настани неко време у Куршумлији код попа Богосава, познатог добричине, који га је свесрдно прихватио и помагао. Кад је објављена мобилизација храбри попа Данило, младић од 24 године, свеж као кап јутарње росе, уписао се у доблородачку комитску чету проте Вукајла Божића, у којој су били и свештеници: Мита, звани „комита“ из Гргура и поп Стојан Гвоздић, из Медвеће.

И ако су Данила многи одвраћали да не иде у окршај, он је ипак категорички изјављивао да ће се тући до последње капи крви за слободу свога народа. Тако је славно пао на Врелу, у времену када су Арнаути још пре објаве рата правили упаде у нашу земљу.

Отац му је пренео тело у Сочаницу и сахранио, а војници су скупили прилоге да му подигну споменик.

Нека му Бог подари ратско насеље. Родитељима желимо од Бога утеху.

Тодор Костић.



Опроштај. Српски војници полазе на границу. Мајке, сестре, љубе, деца излазе на пут и ратну срећу. Ко зна м жда је то последње гиђуње, последњи тражи увек жртве велике и скупоцене. Она има права на наше животе, јер нам она је још једном љубав према својој стацибини, али женска срца не могу да се уздрже при је њихова жалост, што можда онога, који им је најдражи, последњи пут грле...



и да до воза испрате свога војника, да га загрле још једном, да му пожеле срећан
и последњи осмех. Иде се у бој, у борбу за добро отаџбине, а отаџбина, она
безбеђава живот. Српски војници радо одлазе у рат, они су га жељни да покажу
станку, при опроштају са драгим и милим, а да не пусти по коју сузу. Разумљива



Генерал Михајло Живковић

Говорећи или помињући наше прошлостисне успешно војевање морамо се сетити команданта ибарске војске генерала Михајла Живковића. У толико више морамо, што је ибарска војска, благодарећи његовој војничкој способности и одлучности, брзо и успешно напредовала од Новог Пазара. Пред његовом гвозденом вољом све теренске тешкоће које је његова војска наилазила, лако су савлађиване. По завршетку своје ратне задаће генерал Живковић је озбиљно оболео. Он се и данас налази на болесничкој постељи.

Како изгледа да се ми налазимо пред јавном ратном акцијом то је општа жеља да се што пре опорави и заузме команду над својом храбром војском.



Величко Јевричић
резервни пеш. поручник

Између осталих палих кумановских бораца, храбрих бораца и заштитника велике идеје Србијине налази се и свежа хумка младог трговца, рез. пешадиског поручника Величка Јевричића.

Рођен је у маленом Милићевом селу у ужичком округу. Својим неуморним радом, даровитошћу и чувривошћу постао је храбри Веља угледан трговац на ваљевској пијаци, а одушевљењем, војничким духом и спремом, поносом и опрезношћу за националним стварима дотерао је Величко до чина поручника у ком је као Спартанац или Римљанин у боју пао.

Свестан великог задатка на ослобођењу деловине, у његовом срцу дубоко усађеном жељом за ослобођењем браће од Јабука, његове постојане ноге и храбре мишице корачале су напред, док нису виделе зору петвековне бајке. Поколења се диче таквим херојима а другови од сјаза плету венце оваквим својим друговима. Б.

Из Старе Јањине

Данас у слободној Јањини и њеној околини настаје ново доба, време слободног рада на просвети и благостању народном. Забележе се звоници и засјаће кубета на црквама; прорадиле друмови путницама; ориће се клинци и дубраве од песама: видиће се лепе зграде, у којима ће се омладина учити знању и врлини, подићи ће се школе и други расадници просвете и добра. Па кад је наше поколење дочекало све то, нека буде поменут и један догађај, који је пре стотину година извршен у Јањини, онде где се данас завршује господство турско и где срећно отпочиње ново доба напредног грчког рада.

Хтело је једно хришћанско село у околини Јањине, у којој је господовао онда одметник од султана Али-паша, да зида себи цркву, а ферман се за то морао тражити лично од Али-паше. Сељани за свога изасланика силном паши, изаберу некога старца Димитрија, који се после дужег размишљања, прими да стави главу у чељуст љутога лава. Јер затражити такво одобрење од Али-паше, не беше друго него погледати смрти у очи.

Обичај је био не изићи пред старешину празних руку. Треба му одиети ма какав поклон, обичај који ће српски народ заиста по злу дуго памтити. Стари Димитрије не знађаше шта би понео пребогатом Али-паши, и о томе дуже размишљаје. Најзад одлучи да понесе — мараму Јабука! Али то не бејашу обичне Јабуке, већ пуне мисли које заноси и сласти која потсећа на рајски напитац. Такав је плод рађао само на Јабукову др-

вету, које је расло пред самом кућом Димитријевој.

— Ако све има, оваких Јабука заиста нема! — рече старац, па се прекрсти и пође у Јањину.

Када тамо стиже, оде право у двор пашин.

Али паша седи на меком шилетету, скупоценој простирци, и пресуђује неку кривицу, покрају чији крађивци стајаху, ухваћени пред њим.

Стари Димитрије стаде мало у страну, поред оних које паша испитиваше, а мараму Јабука спусти лагано и гот во неопажено поред самога skutа пашина. Тако мирно ишчекиваше да паша сврши с оним крађивцима, па да онда погледа и саслуша њега.

Међутим Али-паша видећи, како крађивци упорно одричу и замећу истину, плану и цикну:

— Све у тамницу!

Стражари скочаше и за тренутак отераше у затвор све, ама баш све, па и — старог Димитрија...

Прође тако неколико дана.

Али-паша имађаше обичај с времена на време разгледати тамницу и питати због чега је ко затворен. Стога и сад, неколико дана по затвору Димитријевој, сиђе у тамницу, па, наплавши и на овога старца, запита га, шта је он скривно.

— Донео сам ти мараму Јабука! То ми је сва кривица! — одговори мирно Димитрије.

— Твоје су, дакле, оне дивне Јабуке? — викну паша, — Ја сам их јео с насладом, а нико ми од слугу не знаде казати, ко их је донео! Кад је тако, ти си слободан, и данас ћеш код мене ручати.

Тако је и учињено.

По ручку Димитрије доби тражено одобрење за цркву, па га онда пашин благајник одведе у велику благајну и рече му, нека узме и понесе одатле шта хоће; тако је паша наредио.

Димитрије разгледа свуда око себе силно благо, па се саже и узе једну згодну секиру.

— Ово ћу понети, а друго ми не треба! — рече он.

Благајник се зачуди, па јави и паши, који зову поново Димитрија и упита га, што је баш то одабрао.

— Хоћу — рече му Димитрије — да сасечем ону Јабуку пред кућом, да више не роди!

— Јок, јок! — пресеке му паша говор. — Секиру носи када ти се допада, али Јабуке немој сећи. Ти си с Јабуке, истина, допао беде, али те је Јабука и спасла. И још нешто: Јабука је селу изградила одобрење, да можете цркву зидати!

Димитрије се поклони и тако учини.

Па ипак је једна секира ударила ових дана у Јањину: то је била она секира, која је у рукама грчким, сјасекла турску владавину у лепој Јањини ..

Смрт Назим паше

(од Галипољскога гуспара)

Махмуд Шефкет паша протужио
У Галати у кави великој,
У Галати на сред Цариграда,
Тужи паша ништа не бесједи,
Каву пије Мухамеда ружи
И Мехмеда цара Османлија,
Што изгуби на Балкану царство,
Што му војску Срби подераше
Као ђете што лутку подере!
Њега служи ханџија Алија,
Послужује слушче Ибрахиме,
Њега служе па се уплашили,
Јер се Шефкет зорли расрдио
На сред каве сабљу ударао,
Ударно, пред хан изљетео
И викнуо из грла бијела:
„Брже амо из града грађани!
Брже амо да се сакупимо
И на Порту, уриш учинимо,
Да од цара рачун потражимо,
Што предаде земљу и градове,
Мила брћо, две стотин' градова,
И што хоће да даде Једрене,

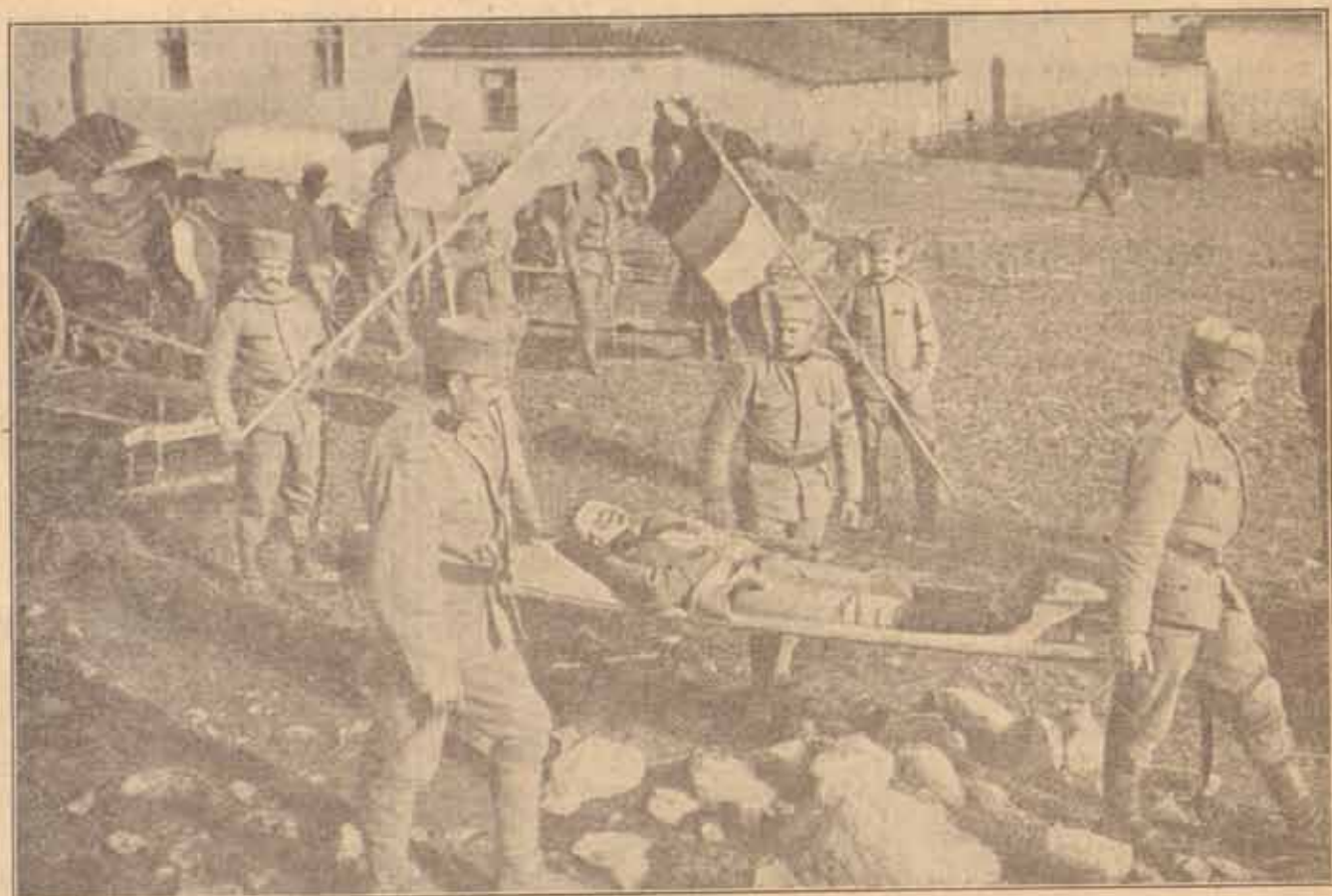
Да по њему шећу се Бугари!
И што хоће да даде Јањину,
Да Гркиње по њој младе шећу!
И што Скадар хоће да уступи
Црној Гори, голој сиротињи!“
Па кад Шефкет преглас учинио,
Вратио се у каву велику,
Наставио хавгу са ханџијом,
Полупо му цезве и вилџине
И ибрике из Дамаска града!
Па колко се Шефкет расрдио
Ибрахиму пребио колена,
Да се јадан на ђуприји храни! —
Тако Шефкет зулум починио,
Па се за сто дуги посадио,
Таман чибук дуги запалио,
На хану се врата отворише
Енвер беј се пред њим поклатио,
За Енвером Талат беј Солунски
За Талатом хоће и дервиши
Било их је до пет-шест стотина
Туна Турци виђети учинише,
На Порту се онда упугише!
Стале Јека преко Цариграда,
Затвори се чаршија велика,
Начини се граја од Турака,
Од Турци до Порте стигаше,
Бомбом врата тада порушише,
Попеше се на горње степене,
Начинише грају од псовања.
На Порти се Турци уплашише,
Какви Турци — све господа тешка
Све министри, паше и везири.
Усуди се један од Турака,

По имену паша Назим паша,
У ходник је љугат искочио,
Ал му Енвер љугат прискочио,
У груди му пиштољ уперно,
Из пиштоља ватру учинио,
Мртав Назим пао на степене,
Из ране му крвца ударила
Као бистра вода из извора,
Виђе Талат да ће бити меса,
Па ускочи у собу везирску,
По соби је зулум починио.
Исту сао Норандунџијана,
Тога часа што је се смијао,
На корану што је се заклео
Да ће с смијат докле траје сунца,
И ако се клања пред Исусом!
Онда Талат везиру прискочи
И шамар му удари румени,
Затнџ бурма оста на обрзу!
Кад виђеше Турци безакоње,
Од Турака да ће изгинути,
Потписаше господску оставку,
Потписаше па се заплакаше!
Тад је Талат пред Порту сишао,
А за њим Енвер беј берлински,
Што уз Голци књигу изучио.
Доле сишли и нашли Шефкета,
Бе са швапским шурује министром
Хоћу рећи с швапским амбасадром.
Сва четари сјели у кочије,
Одвезли се на Чаталцу бојну,
На Хришћане јуриш да учине,
Хвала Богу грднијех будала!

Ц.



скупље, са југоисточне стране гледано.



Наш санитет. У првим бојевима радио је сам, без пријатељске помоћи. Радио је неуморно, савесно и са пожртвовањем. Болничари су из најжешћих бојева износили рањене јунаке, и у тим бојевима често су и сами гинули. То су српски болничари. Износимо моменат, када болничари изнесе превијене рањенике из пољских болница и спремају их за транспорт у Србију.



КУМАНОВО (види опис на 14. страни)

На преданку

— Војничке авантуре. —

Два ескадрона коњице, својим доласком, начинили су читав историјски догађај за једну малу паланку у нашој питомој Шумадији. Стигли су пред вече и одмах разместили коње по спремишним коњушницама, а пошто су коњаници намирли коње, размести се по школама и празним становима на преноћиште.

Мала паланка, у којој је и најмања ствар догађај, била је јако узбуђена и једва је чекала јутро, нарочито девојке, да виде кога официра, подофицира или у најмању руку војника. Уморни војници можда нису ни на шта мислили, јер су одмах поспали.

Освануо је хладан, зимски дан. Док се паланка пробудила, војници су већ били намирли коње. После тога, када је освојио дан, зајоше по варошици са лепо овиксаним чизмама, углачаним мамузама и сабљом, лепо очишћеним оделом, уфитљеним брчићима и накривљеном шајкачом.

Шетали су се озбиљни, достојанствени, јер су осећали да их сви са пажњом гледају, шетали су једном једином калдрмисаном улицом, која је представљала и шеталиште, и главну чаршију, и најлепши део варошице, пошто су ту били сви луђани и неколико кафана.

Олуштене сабље примамљиво су звецкале по паланачкој калдрми, и веселе шетаче пратиле би тајом, иза завеса, светле очи какве паланачке шипарице, озбиљне девојке па и младе жене. А готово увек пошто би прошли, кроз капију провири која љупка девојачка глава са пенушавим ореолом свилене косе...

Тако је прошао дан. Док је брисао хладан северац по смрзнутом тлу, војници су, као на смену, излазили из кафаница, шетали се, враћали се, па после опет.

Поче да се спушта полако сутон. Војници су већ по становима. Један изађе журно и упуту се „чаршији“ да купи за марјаш хлеба. Кад дође до фурунџинице он се поколеба, опусти сабљу по калдрми и прође поред ћепенка. Убрзо се врати опет и загледа у прљаве прозоре. Две лепе девојке биле су унутра и весело ћаскале. Војник је то приметно и прође га жеља за хлебом.

Кад и трећи пут прође поред фурунџинице, неко истрча из ње и остави за собом отворена врата.

— Еј, хеј, затвори врата! чу се љубак девојачки глас.

Коњаник утрча у фурунџиницу и затвори за собом врата. — Девојке се збуњено погледаше и осмехнуше се кришом, а овај прекиде мучну тишину:

— Затворио сам. Јесте ли то мени казали?

— Не, сноте што је изашао.

— Е, опростите ми онда. Ја сам погрешно, а сва је погрешка у томе — што сам остао унутра.

— Па... ако сте...

— О, па ви ме не терате?

— Нико вам то не каже. Ако вам је хладно можете се и огрејати.

— Хвала, није ми хладно.

Наста мучан тренутак; шта да се отпочне. Тада ће једна да прекине тишину:

— Да нисте хтели да купите хлеба?

— О, Боже сачувај! Какав хлебца! Нисам ја гладан...

И у прилог томе тврђењу његов стомак тако жалосно засвира, да је војник почео да се искашљује, како би угушио ту сентименталну музику.

У томе једна лепа млада жена, удовица, која је спазила кроз прозор како је војник ушао у фурунџиницу, претрча преко сокака и отвори нагло врата. Ова ударише о широка војничка плећа тако јако, да он устукину два три корака — ближе девојкама.

— Јој, опростите, бога ми, нисам хтела! — отпоче да се одмах још с врата правда.

— Молим, ништа, ништа то није. Ја сам крив што сам стао уз врата. Добро само што сам остао жив, — додаде у шали војник.

— Ју, шта говорите! Шта би, црна, радила, да вам се догодило, што год?! — одговори и она у шали

— Е, баш ми је мило што сте толико пажљиви.

Шипарице, које су се кришом осмехивале, погледале би по који пут крадом у лепога, развијенога војника, коме би мамузе при сваком покрету зазвониле. Кад кала би се поверљиво гурнуле. Видећи да ће њина комшиница, лепушкаста удовица, да освоји госта говором, упаде једна од њих бојажљиво:

— Колико ћете се бавити овде?

— Овде у фурунџиници?

— Не... у нашем месту.

— Ви то питате као да смо вам већ досадили за овај један дан.

— И ју, ко то каже! Нама би било мило када би чак и увек... него, питаи онако, колико ћете да се бавите овде?

— На моју жалост, сутра ујутру идемо даље.

— Штета! Што тако брзо?

— Ех, шта ће се! Мора се.

Комшиница, која није казала ни шта је хтела ни зашто је дошла, напуни лепа уста и процеди:

— Ајд', ја да идем.

— Зар тако брзо?

— Хтела сам нешто да кажем... него, нека, сутра ћу.

Војник се обазре око себе, погледа лепе девојчице, хтеде да рече нешто, али није могао згодније да отпочне разговор.

— Па... овај... и ја да идем... биће већ доцкан. Збогом! рече напослетку и пружи руку.

Девојке се погледаше па збуњено оборише очи не пруживши руку. Овај понови:

— Збогом!

Шипарице пружише неодлучно руке, и не гледајући га у очи процедише:

— Збогом!

Отвори врата. Споља луну хладан ветар. Он погледа још једном девојке, подиже јаку и изађе. Комшиница рече кратко девојкама збогом и изађе за њим. Девојке остадоше саме, слушајући како се у сутону губи звекет мамуза и лупа сабље. Путале су, док ће једна да прекине тишину са мало суревњивости и пакости:

— Она!.. Баш је нека!..

Оно двоје застадоше напоље.

— Гле, па и ви одосте?

— Ја! Дошла да видим шта раде ове моје..

— Ви станујете ту близу?

— Јесте.

Мрак је падао лагано. Варошицу је покрила провидна тама, кроз коју су се назирале ниске куће и празни сокаци. Дувао је хладан ветар и све мирне становнике још с рана утерао у тогле собе.

Једним пустим сокаком кретале су се две прилике обавијене тамом. Коњаник је подигао сабљу да не звецка; а обоје су говорили тихо.

— Ју, какви сте!

— Богами, имате лепа уста!

— Па, имате и ви!

— Збиља! А како би то тек било лепо када би се лепа уста спојила.

— Ух, шта говорите!

Војникова снажна рука обви врат лепе паленчанке и спусти јој врео пољубац у уста. Она се нежно бранила али тако — да га не би отерала. Потече река пољубаца.

— Оставите ме, молим вас, морам да идем... Видеће нас неко!

— Та ко ће нас видети, кад улицом нема ни беснога пса.

—

— Доста.. доста..

— Како доста? Та идем сутра!

— Истина идете? Ви се шалите!

— Бога ми!

Сутон се губио, мрак је густ био. У пустој сокаму, на зими, стајали су још оно двоје. Густ је мрак, не види се ништа.

— Доста! Морам кући...

— Збогом! Збогом за навек.

— Збогом!

Коњаник притисну сабљу уз тело и оде тихо журним корацима, а млада, лепа жена претрча преко сокака...

Сутра ујутру два ескадрона коњице, у лепоме реду напустише место преданка и упутише се у одређени кантонман. Војници су седели на коњима достојанствени, весели. Кад су прошли поред фурунџице, један војник погледа у њу, после у куницу преко пута, и запева снажно, мелодично:

Хој, ено шора где сам пролазио,
Ено цуре коју сам љубио...

Ескадрони ишчезоше испраћени погледом лепих очију које су вариле иза завесе „кунице преко пута фурунџице..."

Јов.

ТРАЈКО И ТРЕНЧЕ

Хумор пред Једреном

На североисточном сектору пред Једреном где је наш тринаести пук, нашој позицијској батерији придодата су и два бугарска тона.

Наше тобџије брзо склопе пријатељство с Бугариним тобџијом, Цветком, и како је он врло живог темперамента, а наши пак од природе веселци, то по цео боговетни дан сеице један с другим. Из тога сеира Цветка прозваше Луди Цветко, а бугарске топове Трајко и Тренче. Тако су их звали и у шали, а друкчије их нису звали ни када су озбиљно говорили.

Чим се у зору разбуди посада, неко од наших викине:

— Бреј, Цветко! Тука ли си?

— Што сакаш?

— Паде ли Одрин?

— Аде, бре. На главата ми се укачисте с тај Одрин? Доста више...

Таман се све умири, наши поседјају, а бугарски наредник зове Цветка:

— Бре, Цветко!

— Заповедајте, старши!

— Фрли му уште едина, два патрона!

И Луди Цветко се тек узмува и од једина оспе:

— Гру! Гру! Гру!

— Ето, Лудог Цветка! Јавља се сам! — рећи ће наши, смејући се слатко, јер су се сасвим навикли и постало им је нешто сасвим обично кад грувају топови или кад престану.

Није Цветко још ни престао, а са турских положаја оспу шрапнел да не да ока отворити. Наши ти Цветко загребе и дотрчи код нашег капетана сав задуван:

— Модем, господин капетан, заповедите на наше старши, да не фрлиме више; ће не потепат Турци!..

Наши га дочекају са грохотним смехом, посаде га поред себе и отпочну шлу.

И тако сваки дан, Трајко и Тренче запевају кад се заповеди Цветку. Изгледа да се то ради од добре воље. „Хајде мало да пуцамо! Хајде!"

Нема ту распореда. Таман наши седну да ручају, а Трајко и Тренче „залају"; таман увече посада полеже, а оно опет:

— Фрли му, бре, Цветко!

— Разумем, старши!

И дигне галаму. Наши би се ослехнули и у шали додали:

— Луди Цветко!..

Опис слика

ШИПЧАНИК

На самој црногорско-турској граници, према Подгорици, налазила су се јака, неприступачна турска утврђења Дечић, Тузи и Шипчаник. Са незапамћеном храброшћу и пожртвовањем, Црногорци су јуришали на сва утврђења и после страховитог бомбардовања истих једно за другим заузимали. Ту су пале први пут жртве великога рата.

На слици је представљено утврђење Шипчаник, заузето 29. септембра, после успешног бомбардовања, које је оставило за собом пустош.

КУМАНОВО

Када се помене Куманово, нико не мисли на саму варош која се налази на самој железничкој прузи, на педесетак километара од старе српске границе. Свакоме се утврди датум 9., 10 и 11. октобра 1912. године, дан кат. страфалне битке, када је у кумановским пољима сачувано турско господство у Европи, и стара Душанова круна блисколабожакским сјајем, коме је цео Запад одао свето признање.

Куманово је прво веће трговачко место до Скопља, центар неколико околних каза, које су својим богаством утицале у њега.

Слика представља први већи пазарни дан по ослобођењу.



Болница Краљице Драге. Резервни потпуковник Радовановић, управник Опште државне и Војне болнице са двојицом доктора и милосрдним сестрама.



Особље војне поште II позива Ибареке војеке



Једрене. Изглед вароши Једрене и оних утврђења под којима се боре наши војници. Ми смо довољно писали о овим најмодернијим утврђењима која су и највећа у целој Европи. Наши војници обесмртиће се нападајима на Једрене.